

Αρ. Υπόθεσης : 11079/30.5.2002
Πληροφορίες : Αγγελική Μποσδογιάννη
Τηλέφωνα : *****
Α.Π. Επιστολής : 11079.14
Ημερομηνία : 17.4.2008

Προς:

Κύριο Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας
Νοτίου Αιγαίου
Επτανήσου 30
84100 Ερμούπολη

ΘΕΜΑ: Αυθαίρετη τοποθέτηση μπάρας στα κατάντη του ρέματος των Καταπόλων στην περιοχή «Καλογερική» του Δήμου Αμοργού.

Σχετικά:

- α) Το με αρ. πρωτ. 2205/2-10-2000 έγγραφο του Δήμου Αμοργού
- β) Το με αρ. πρωτ 2689/10-10-2000 έγγραφο της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α Κυκλάδων
- γ) Η με αρ. πρωτ. 1615/17-9-2003 απάντησή της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α Κυκλάδων στο Συνήγορο του Πολίτη
- δ) Το με αρ. πρωτ. 298/2-3-2005 έγγραφο του Δήμου Αμοργού
- ε) Το με αρ. πρωτ. 892/24-7-2006 έγγραφο της Δ/σης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου
- στ) Το με αρ. πρωτ. 4165/13-7-2007 έγγραφο της Δ/σης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου

Αξιότιμε κύριε Γενικό Γραμματέα,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του (Ν. 3094/2003, ΦΕΚ 10/Α 22-1-2003, «Συνήγορος του Πολίτη») ολοκλήρωσε τη διερεύνηση της με αρ. πρωτ. 11079/30.5.2002 αναφοράς της κυρίας ***** σχετικά με την αυθαίρετη τοποθέτηση μπάρας από την κυρία *****, στα κατάντη του ρέματος των Καταπόλων, το οποίο διασχίζει το κτήμα της, στην περιοχή «Καλογερική» του Δήμου Αμοργού. Σύμφωνα με την αναφορά το εν λόγω ρέμα χρησιμοποιούνταν από πολλά χρόνια και ως δρόμος καθημερινής και συνεχούς διελεύσεως πεζών και τροχοφόρων και μετά το κλείσιμο, με την τοποθέτηση της μπάρας, ως μοναδικός δρόμος προς Μινώα χρησιμοποιείται ο στενός και ακατάλληλος ασφαλτοστρωμένος δρόμος.

Ο Συνήγορος που Πολίτη στο πλαίσιο της διαμεσολαβητικής του αποστολής, έλαβε σειρά εγγράφων των συναρμόδιων υπηρεσιών (Δήμο Αμοργού, Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α. Κυκλάδων) από τα οποία προέκυπτε η ύπαρξη του ρέματος, το οποίο μάλιστα ταυτιζόταν με το χείμαρρο των Καταπόλων, επί του οποίου είχε κατασκευαστεί το ομώνυμο φράγμα. Κατόπιν αυτών ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε την οριοθέτηση του εν λόγω ρέματος, σύμφωνα με το άρθρο 5 του ν.3010/02, ώστε να ξεκαθαριστεί η όδευση της απομένουσας κοίτης του ρέματος, και η Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α. Κυκλάδων γνωστοποίησε στην Αρχή ότι είχε ξεκινήσει τη διαδικασία οριοθέτησης του ρέματος. Ενώ ανέμενε το αποτέλεσμα της οριοθέτησης, ο Συνήγορος του Πολίτη έλαβε την υπ' αριθ. 235/2004 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αμοργού, στην οποία διατυπώνεται η άποψη ότι το προαναφερόμενο «ρέμα» αποτελεί «δρόμο» το μοναδικό δρόμο προς Μινώα, έργο πολλών δεκαετιών, χωρίς όμως να τεκμηριώνεται ενώ ταυτόχρονα ελέγχεται και η διαδικασία βάσει της οποίας ο Δήμος θεωρεί ότι περιήλθε σε κοινή χρήση, σύμφωνα με την υφιστάμενη νομοθεσία. Για τους λόγους αυτούς ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε από την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, στο πλαίσιο της εποπτικής της αρμοδιότητας να προβεί στον κατά νόμο έλεγχο της υπ' αρ. 235/2004 απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου Αμοργού. Κατόπιν αυτών η Αρχή έλαβε έκθεση αυτοψίας της Δ/σης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης της Γενικής Δ/σης Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου από την οποία προέκυψε ότι δεν υπάρχει ρέμα που να διασχίζει το κτήμα της κυρίας ***** και ότι η μπάρα είχε πλέον απομακρυνθεί.

Ο Συνήγορος του Πολίτη σας απευθύνει αυτό το πορισματικό έγγραφο έχοντας ήδη επισημάνει ελλείψεις και παραλείψεις της έκθεσης αυτοψίας αλλά και το γεγονός ότι η εν λόγω έκθεση αυτοψίας έρχεται σε αντίθεση με προγενέστερα έγγραφα των συναρμόδιων υπηρεσιών και ζητά εκπόνηση εμπειριστατωμένης μελέτης, η οποία θα διευκρινίσει οριστικά τη θέση της κοίτης του ρέματος των Καταπόλων, και οριοθέτηση του ρέματος των Καταπόλων. Ωστόσο η Γενική Δ/ση Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου εμμένει στην άποψη της για τη μη ύπαρξη ρέματος εντός της ιδιοκτησίας *****, χωρίς ωστόσο και πάλι να αιτιολογεί επαρκώς την άποψή της. Επιπλέον μέχρι στιγμής δεν προκύπτει ότι προωθήθηκε η οριοθέτηση της απομένουσας κοίτης του ρέματος των Καταπόλων.

Ειδικότερα:

A) ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ - ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

- Η αυστηρή προστασία των ρεμάτων δικαιολογείται από την ιδιαίτερα σημαντική για το περιβάλλον λειτουργία τους. Ειδικότερα τα ρέματα αποτελούν «ουσιώδες στοιχείο του υπό το άρθρο 24 του Συντάγματος προστατευόμενου φυσικού περιβάλλοντος», αφού αυτά αποτελούν «φυσικούς αεραγωγούς», συγκροτούν δε, μαζί με τη χλωρίδα και την πανίδα τους, «οικοσυστήματα με ιδιαίτερο μικροκλίμα που συμβάλλουν πολλαπλώς στην ισορροπία του περιβάλλοντος» (ΣΤΕ 2621/01).

- Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του ΣΤΕ «τα ρέματα ως στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος αποτελούν αντικείμενα συνταγματικής προστασίας» (ΣΤΕ 2163/94)

- Επειδή το ρέμα έχει ζωτική σημασία για το οικιστικό και φυσικό περιβάλλον, προστατεύεται αυστηρά καθ' όλη την έκτασή του (ΣΤΕ 1801/05) έτσι ώστε να διατηρείται η φυσική του κατάσταση και να διασφαλίζεται η επιτελούμενη από αυτό λειτουργία της απορροής υδάτων (άρθρο 24 Συντάγματος, ΣΤΕ 319/02, 2656/99, 4728/97, 5930/96, 4577/98 κ.ά.) «αποκλειομένης πάσης αλλοιώσεως δια επιχώσεως ή επικαλύψεως της κοίτης τους...» (ΣΤΕ 1126/04, 2621/01, 1801/95 κ.ά.)

- Σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του άρθρου, 5 του ν. 3010/02 «Διαδικασία οριοθέτησης ρυθμίσεις θεμάτων για τα υδατορέματα» ορίζονται τα εξής:

- παρ. 1 «...για την οριοθέτηση απαιτούνται: Οριζοντιογραφικό και υψομετρικό τοπογραφικό διάγραμμα αποτύπωσης του υδατορέματος σε κατάλληλη κλίμακα ...που συντάσσεται με μέριμνα: α) του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ή, β) της οικείας Περιφέρειας ή γ) της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή δ) του οικείου ΟΤΑ Α΄ Βαθμού ή ε) άλλου προσώπου που αναθέτει σε μηχανικό ο οποίος έχει δικαίωμα για τη σύνταξη τέτοιου διαγράμματος...»

- Παρ. 2, «...ο έλεγχος τήρησης των κείμενων διατάξεων για τα υδατορέματα στα διοικητικά όρια κάθε νομού ασκείται από τις αρμόδιες τεχνικές υπηρεσίες της Οικείας Νομαρχιακής αυτοδιοίκησης...»

- Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 966, 968 και 972 Α.Κ. οι δημοτικοί και κοινοτικοί δρόμοι, δηλαδή αυτοί που εξυπηρετούν τις ανάγκες ενός δήμου ή μιας κοινότητας εντός των διοικητικών τους ορίων, κατά το άρθρο 4 του ν. 3155/55 αποτελούν κοινής χρήσεως και εκτός συναλλαγής πράγματα, και , εφόσον δεν ανήκουν στο δήμο ή κοινότητα ή ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά ανήκουν στο δημόσιο. Οι ανωτέρω δημοτικοί και κοινοτικοί δρόμοι αποκτούν την ιδιότητα του κοινοχρήστου και εκτός συναλλαγής πράγματος, όπως έχει παγίως κριθεί από τη νομολογία των αρμοδίων δικαστηρίων, 1) από το νόμο, δηλαδή με το χαρακτηρισμό τους ως δρόμων από το ισχύον ρυμοτομικό διάγραμμα του σχεδίου πόλεως 2) από τη βούληση του ιδιοκτήτη, δηλαδή με σύσταση από τον ιδιοκτήτη περιορισμένης προσωπικής δουλείας για την κοινή χρήση (Α. Κ. 1188), είτε με τη σύναψη ενοχικής σχέσης (π.χ. μίσθωση, χρησιδάνειο τρόπο σε διαθήκη - Α. Κ. 1715, 2011, 2014,- ή με σύμβαση δωρεάς – Α. Κ. 5003), είτε με παραίτηση από την κυριότητα με σκοπό το πράγμα να καταστεί κοινόχρηστο, 3) με την παραγραφή του αμνημόνευτου χρόνου (Α.Π. 242/94), όπως αναφέρεται και στην υπ' αρ. 12673, 14400/18-12-2000 απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης σύμφωνα με την οποία «...η καθιέρωση κοινοχρήστου δεν είναι δυνατή με απόφαση κοινοτικού συμβουλίου...».

Β) ΙΣΤΟΡΙΚΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

1. Σύμφωνα με τα υπ' αρ. 69410/7-12-1937, 15267/1939 έγγραφα της Δ/σης Δημ. Έργων του Υπουργείου Συγκοινωνίας, αναγνωρίζεται η ύπαρξη του συγκεκριμένου χειμάρρου Καταπόλων στην περιοχή Καλογερική και ζητείται ειδική μέριμνα από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τον καθαρισμό και διευθέτησή του προκειμένου να προληφθούν ζημιές από πλημμύρες στον συνοικισμό Ραχίδι «...δια της υπ. αρ. 68110/27-11-37 διαταγής μας προς το Νομ/κόν Κυκλάδων παρεκλήθη ούτως ώστε επισπεύση την υποβολήν ημίν μελέτης καθαρισμού και διευθετήσεως της κοίτης του παρά το χωρίον Ραχίδι χειμάρρου Καταπόλου εν η θα προβλέπονται αι απαιτούμεναι εργασίαι προς πρόληψιν ζημιών εκ πλημμυρών ...».

2. Σύμφωνα με τα υπ' αρ. 27748/8-10-1938, 54798/8-10-1938, 55736/17-10-1938, 54798/8-10-1938 της Δ/σης Δημ. Έργων του Υπουργείου Συγκοινωνίας, αναγνωρίζεται επίσης η ύπαρξη του συγκεκριμένου χειμάρρου Καταπόλων και αναφέρονται τα τεχνικά έργα και οι ενέργειες προκειμένου να προληφθούν ζημιές από πλημμύρες στις παρακείμενες ιδιοκτησίες.

3. Ο Δήμος Αμοργού με το με απ. πρωτ. 2205/2-10-2000, κατεπίγειον, έγγραφό του, απευθύνεται στη Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α. Κυκλάδων για την αντιμετώπιση του ζητήματος και αναφέρει «...σχετικά με το συγκεκριμένο ρέμα σας γνωρίζουμε ότι η ***** έκλεισε στις 1-10-2000 την είσοδο και την έξοδο του ρέματος στην περιοχή Καλογερικά. Το ρέμα είναι αυτό των Αδριάδενων και διέρχεται μέσα από το κτήμα της. Τοποθέτησε μπάρα ύψους 1 μέτρου...».

4. Η Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών, ήδη από τον Οκτώβριο του 2000, με το με υπ' αρ. 2689/10-10-2000 έγγραφό της, κάλεσε την κυρία ***** να προβεί σε «...άμεση απομάκρυνση της μπάρας που περιορίζει τη ροή του νερού σε περίπτωση πλημμύρας.... επί πλέον δε εμποδίζει την ελεύθερη πρόσβαση...σε συνεργεία που ήθελαν να προχωρήσουν για το καθαρισμό του...». Στο ίδιο έγγραφο αναφέρεται ότι η Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών «...μετά τη σύνταξη Τοπογραφικών διαγραμμάτων με μέριμνα του Δήμου Αμοργού θα προχωρήσει στην οριοθέτηση του ρέματος αυτού των Καταπόλων...».

5. Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Αμοργού με την υπ' αρ. 140/2000 απόφασή του ανέθεσε σε συγκεκριμένο μελετητή τη «Μελέτη αποτύπωσης ρέματος Καταπόλων από το φράγμα έως τη θάλασσα».

6. Η Κυρία ***** δεν προέβη σε καμία ενέργεια για την άρση της καταστάσεως που δημιούργησε στην κοίτη του εν λόγω ρέματος. Η συμπεριφορά αυτή προκάλεσε την αντίδραση κατοίκων της περιοχής, η οποία εκδηλώθηκε με την υποβολή στο Δήμο Αμοργού της με αρ. πρωτ. 1867/27-8-2001 αναφοράς σύμφωνα με την οποία:

«...διαμαρτυρόμαστε ...για το κλείσιμο του δρόμου της «Καλογερικής», μετά την αγορά του παρακείμενου οικοπέδου από ιδιώτη...ο προαναφερθείς δρόμος, πρωτογενώς χαραχθείς υπό της φύσεως ως φυσικό ρέμα, χρησιμοποιούτανε ως δρόμος καθημερινής και συνεχούς διελεύσεως τροχοφόρων και πεζών από πολλών δεκαετιών...».

7. Ο Συνήγορος του Πολίτη με το με αρ. πρωτ. 11079.2/11-8-2002 έγγραφό του ζήτησε από τη Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α. Κυκλάδων να προβεί «...λόγω αρμοδιότητας σύμφωνα με το ν.3010/2002 άρθρο 5, παρ. 2. στη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για την τήρηση της νομιμότητας...».

8. Ο Συνήγορος του Πολίτη επανέρχεται με το με αρ. πρωτ. 11079.5/28-11-2003 έγγραφό του και ζήτησε από τη Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α. Κυκλάδων να προβεί «...λόγω αρμοδιότητας σύμφωνα με το ν.3010/2002 άρθρο 5, παρ. 2. στην οριοθέτηση του ρέματος και στη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για την τήρηση της νομιμότητας...».

9. Η Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών, με αρκετή καθυστέρηση πραγματοποίησε αυτοψία τον Απρίλιο του 2003 και σύμφωνα με την με αρ. πρωτ. 1615/17-9-2003 απάντησή της στο Συνήγορο του Πολίτη, από την αυτοψία, κατά την οποία ήταν παρών και ο κ. Δήμαρχος Αμοργού, διαπίστωσε τα εξής:

«...το εν λόγω ρέμα είναι από τα κυριότερα της Αμοργού. Μερικές εκατοντάδες μέτρα ανάντι της ιδιοκτησίας της κυρίας *****, η Υπηρεσία μας, κατασκεύασε το σημαντικό (για τα μεγέθη της Αμοργού) φράγμα των Καταπόλων.

Αποψη της Υπηρεσίας μας, είναι ότι πρόκειται για Δημόσιο Ρέμα, αυτό δε τεκνύεται:

1. Από το γεγονός ότι το εν λόγω ρέμα είναι σαφώς διαμορφωμένο και καθορισμένο από ξηρολιθοδομές σε όλο το μήκος του (εκτός από το τμήμα του που εφάπτεται της ιδιοκτησίας της κυρίας *****)).

2. Από το γεγονός ότι ουδέποτε υπήρξε (πριν την τοποθέτηση μπάρας από την κυρία *****) οποιαδήποτε περίφραξη κάθετη στη ροή του ρέματος και σε όλο του το μήκος από την θάλασσα μέχρι και την ορεινή διαδρομή του.

3. Σημειωτέον βέβαια ότι λόγω της κατασκευής του φράγματος των Καταπόλων κατάντι του φράγματος και μέχρι τη θάλασσα η πιθανότητα πλημμυρικών φαινομένων έχει μειωθεί στο ελάχιστο, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η κοίτη του ρέματος μπορεί να μετατραπεί σε δρόμο ή να περιφραχθεί και να καταπατηθεί...»

10. Ο Δήμος Αμοργού στη με αρ. πρωτ. 1572/22-5-2003 βεβαίωσή του βεβαιώνει ότι:

«...η μπάρα που έχει τοποθετήσει στο αγροτεμάχιο της δεν εμποδίζει ούτε εμπόδισε ποτέ τη ροή του νερού (ούτε κατά τις φετινές πλημμύρες), ...ουδέποτε εμποδίστηκαν συνεργεία τα οποία σκόπευαν να καθαρίσουν το ρέμα. Το κυρίως ρέμα των Καταπόλων διήρχετο από τον κεντρικό δρόμο και κατέληγε στη θάλασσα μέσω ειδικού γεφυριού. Για άγνωστους λόγους τα νερά άλλαξαν κατεύθυνση και οδηγήθηκαν μέσω της ιδιοκτησίας της κυρίας *****...».

11. Η Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών γνωστοποίησε σε κλιμάκιο Επιστημόνων του Συνηγόρου του Πολίτη, σε συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στις 17-12-2003, στα γραφεία της Υπηρεσίας, ότι έχει ξεκινήσει τη διαδικασία οριοθέτησης του ρέματος.

12. Ο Συνήγορος του Πολίτη με τα με αρ. πρωτ. 11079.6/4-2-2004, 11079.7/19-4-2004, 11079.8/13-7-2004 και 11079.9/1-2-2005 έγγραφέ του,

τα οποία απευθύνονταν στο Δήμο Αμοργού και στη Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α. Κυκλάδων, ζητούσε ενημέρωση σχετικά με την εξέλιξη της υπόθεσης και τον καθορισμό συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος υλοποίησης της οριοθέτησης του ρέματος χωρίς ωστόσο να λάβει απάντηση.

13. Ο Συνήγορος του Πολίτη έλαβε το με αρ. πρωτ. 298/2-3-2005 έγγραφο του Δήμου Αμοργού με το οποίο κοινοποιήθηκε στην Αρχή η από 21-11-2004 αίτησή της κυρίας ***** προς το Δημοτικό Συμβούλιο Αμοργού και η υπ' αριθ. 235/2004 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αμοργού. Στην υπ' αριθ. 235/2004 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αμοργού διατυπώνεται η άποψη ότι το προαναφερόμενο «ρέμα» αποτελεί «δρόμο» το μοναδικό δρόμο προς Μινώα, έργο πολλών δεκαετιών, χωρίς όμως να τεκμηριώνεται ενώ ταυτόχρονα ελέγχεται και η διαδικασία βάσει της οποίας ο Δήμος θεωρεί ότι περιήλθε σε κοινή χρήση, σύμφωνα με την υφιστάμενη νομοθεσία. Η υπ' αριθ. 235/2004 απόφαση αναφέρει συγκεκριμένα ότι «...ο αμαξωτός δρόμος από Κατάπολα προς Μινώα αποτελεί το μοναδικό δρόμο προς τη Μινώα, έργο πολλών δεκαετιών, ο οποίος αφού οριοθετήθηκε με μαντρότοιχους, αναγκάζει τα νερά όταν βρέχει να κατευθύνονται μέσα από τη σκάφη που δημιουργεί ο ίδιος ο δρόμος μη αφήνοντας περιθώρια διαφυγής προς άλλες κατευθύνσεις...».

14. Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε από την Περιφέρεια νοτίου Αιγαίου, στο πλαίσιο της εποπτικής της αρμοδιότητας και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 177 παρ. 1 του Π.Δ. 410/95 (Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας), να προβεί στον κατά νόμο έλεγχο της υπ' αρ. 235/2004 απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου Αμοργού, επισημαίνοντας ότι:

- ο Δήμος Αμοργού όφειλε να μεριμνήσει για την εξακρίβωση της διαδικασίας και της χρονολογίας με την οποία καθιερώθηκε η προαναφερομένη οδός ως κοινοτική, εφόσον είχε υπάρξει ανάλογη διαδικασία.
- σε κάθε περίπτωση, μια απόφαση δημοτικού συμβουλίου με τέτοιο περιεχόμενο εκφεύγει της νομιμότητας διότι οι αρμοδιότητες του Δήμου στον πολεοδομικό σχεδιασμό είναι περιορισμένες («η γνωμοδότησις του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου είναι μόνον συμβουλευτική» άρθρο 3 ν.δ 1923).
- τα έγγραφα τα οποία επικαλείται η κυρία *****, στην αίτηση που κατέθεσε στις 25-11-2004 και ζητά το χαρακτηρισμό «ρέματος» ως δρόμου, έχουν εκδοθεί αρκετά πρόσφατα, μετά τις 8-9-2003, και πάντως μετά τον Οκτώβριο του 2000, οπότε και διαπιστώθηκε το πρόβλημα κλεισίματος του ρέματος.
- ο σχηματισμός κοινοχρήστων χώρων σε ιδιοκτησία, με ιδιωτική πρωτοβουλία, και η εφαρμογή ιδιωτικού σχεδίου ρυμοτομίας απαγορεύεται από το άρθρο 20 του ν.δ του 1923.

15. Ο Συνήγορος του Πολίτη έλαβε τη με αρ. πρωτ. 3340/22-4-2005 απάντηση της Δ/σης Αυτοδιοίκησης & Αποκέντρωσης της Γενικής Δ/σης Περιφέρειας Ν. Αιγαίου, σύμφωνα με την οποία «...επειδή η υπηρεσία μας δεν έχει σαφή εικόνα της υπόθεσης και το θέμα είναι πολύπλοκο κρίνουμε αναγκαίο τον επιτόπου έλεγχο, από υπαλλήλους μας...».

16. Ο έλεγχος παρά τα με αρ. πρωτ. 11079.11/19-7-2005, 11079.12/26-9-2005, 11079.13/23-1-2006 έγγραφα του Συνηγόρου του Πολίτη καθυστέρησε σημαντικά, πάνω από δεκαοχτώ μήνες.

17. Την 1 Ιουνίου 2006, στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Σύρου, πραγματοποιήθηκε συνάντηση κλιμακίου του Συνηγόρου του Πολίτη με τον Προϊστάμενο της Γενικής Δ/σης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, κατά την οποία συζητήθηκε, μεταξύ άλλων, και το εν λόγω ζήτημα. Στο κλιμάκιο του Συνηγόρου του Πολίτη επισημάνθηκαν τα προβλήματα οργάνωσης και υποστελέχωσης των Υπηρεσιών της Περιφέρειας, τα οποία είχαν ως αποτέλεσμα την καθυστέρηση απάντησης στα προαναφερόμενα έγγραφα του Συνηγόρου του Πολίτη. Παρ' όλα αυτά, όπως επίσης ανέφερε ο εκπρόσωπος της Περιφέρειας, έγινε τελικά αυτοψία στα Κατάπολα του Δήμου Αμοργού, με σκοπό τη διερεύνηση της ύπαρξης ρέματος, το αποτέλεσμα της οποίας, μαζί όμως με εμπειριστατωμένη μελέτη που θα στηριζόταν σε κατάλληλους χάρτες και σειρά αεροφωτογραφιών, θα αποστέλλόταν στο Συνήγορο του Πολίτη. Όσον αφορά στον έλεγχο νομιμότητας της υπ' αριθ. 235/2004 απόφασης του Δ.Σ. Αμοργού, όπως ανέφερε ο εκπρόσωπος της Περιφέρειας, δεν έγινε τελικά.

Στο πλαίσιο της προαναφερόμενης συνάντησης τονίστηκε από τους Ειδικούς Επιστήμονες του Συνηγόρου του Πολίτη το γεγονός ότι, από τα αρχαία ακόμη χρόνια, τα ρέματα σε περιόδους ξηρασίας χρησιμοποιούνταν ως «οδοί» για τη διέλευση ανθρώπων, ζώων και οχημάτων, χωρίς ωστόσο να μεταβάλλεται η φυσική τους κατάσταση και να αναιρείται η φυσική τους λειτουργία, που είναι η ομαλή απορροή υδάτων.

18. Ο Συνήγορος του Πολίτη έλαβε το με αρ. πρωτ. 892/24-7-2006 έγγραφο της Δ/σης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης της Γενικής Διεύθυνσης Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, που συνοδεύεται από έκθεση αυτοψίας και φωτογραφίες, αντίγραφο της οποίας επισυνάπτεται. Σύμφωνα με την έκθεση αυτοψίας «...δεν υπάρχει φυσικός σχηματισμός (ρέμα) που α διασχίζει το κτήμα...που βρίσκεται στη θέση ΚΑΛΟΓΕΡΙΚΗ...» και καταλήγει «...για τον έλεγχο των νερών της βροχής που δεν συγκεντρώνονται στο φράγμα καλό είναι να συνταχθεί ανάλογη μελέτη η οποία θα δώσει και τις κατευθύνσεις για την εκτέλεση των απαιτούμενων έργων προς προστασία της περιοχής...».

19. Ο Συνήγορος του Πολίτη με το με αρ. πρωτ. 11079.14/26-10-2006 έγγραφό του που απευθύνεται στις συναρμόδιες υπηρεσίες (Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α. Κυκλάδων, Δήμο Αμοργού) 1) επισημαίνει το γεγονός ότι η έκθεση αυτοψίας έρχεται σε αντίθεση με προγενέστερα έγγραφα των συναρμόδιων υπηρεσιών όπως και την αυτοψία της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α. Κυκλάδων 2) επισημαίνει ελλείψεις και παραλείψεις της έκθεσης αυτοψίας και 3) ζητά εκπόνηση εμπειριστατωμένης μελέτης η οποία θα διευκρινίσει οριστικά τη θέση της κοίτης του ρέματος των Καταπόλων και οριοθέτηση του ρέματος.

20. Ο Συνήγορος του Πολίτη έλαβε το με αρ. πρωτ. 4165/13-7-2007 έγγραφο της Δ/σης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης της Γενικής Διεύθυνσης Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου από το οποίο προκύπτει ότι η

Υπηρεσία εμμένει στην άποψη της για τη μη ύπαρξη ρέματος εντός της ιδιοκτησίας, χωρίς ωστόσο να αιτιολογεί επαρκώς την άποψή της.

Γ) ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι:

- Από σειρά εγγράφων των συναρμόδιων υπηρεσιών 1) αναγνωρίζεται η ύπαρξη του χειμάρρου Καταπόλων στην περιοχή Καλογερική, 2) οι συναρμόδιες υπηρεσίες (Δήμος και Δ.νση Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α. Κυκλάδων) στη σχετική αλληλογραφία (μεταξύ τους και με το Συνήγορο του Πολίτη), τουλάχιστον μέχρι το Δεκέμβριο του 2003, αναφέρονταν σε ρέμα το οποίο διερχόταν από την ιδιοκτησία ***** και το οποίο ταυτιζόταν με το χείμαρρο των Καταπόλων.

- Ο εν λόγω χείμαρρος χρησιμοποιείτο διαρκώς από τους κατοίκους της περιοχής ως δρόμος προς τη Μινώα, επικουρικός του στενού και ακατάλληλου ασφαλτοστρωμένου δρόμου προς την περιοχή αυτή.

- Στην περιοχή Καλογερική υπάρχει λοιπόν ο δρόμος προς Μινώα και η πεδινή κοίτη του ρέματος των Καταπόλων, τα οποία δεν ταυτίζονται αλλά χρησιμοποιούνται συμπληρωματικά, όταν ο καιρός το επιτρέπει για τη διέλευση ανθρώπων, ζώων και οχημάτων.

- Από τα εκτεθέντα στην υπ. αρ' 235/2004 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Αμοργού εικάζεται ότι διατυπώνεται η άποψη ότι ο δρόμος προς Μινώα και η πεδινή κοίτη του ρέματος των Καταπόλων ταυτίζονται. Σε κάθε περίπτωση πάντως το Δημοτικό Συμβούλιο, είναι αναρμόδιο, όπως προαναφέρθηκε, να λάβει απόφαση τέτοιου περιεχομένου (χαρακτηρισμό ρέματος ως δρόμο ή χαρακτηρισμό δρόμου ως κοινόχρηστου).

- Με την εφαρμοζόμενη πρακτική, της παράλειψης ελέγχου νομιμότητας των αποφάσεων των Δημοτικών Συμβουλίων εκ μέρους της Περιφέρειας, ενδέχεται να δημιουργηθούν, μη σύννομες τετελεσμένες καταστάσεις, που οδηγούν σε ευνοϊκές ρυθμίσεις υπέρ τρίτων, δύσκολες στη συνέχεια να ανατραπούν και να διορθωθούν. Εν προκειμένω, η υπ. αρ' 235/2004 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου στην οποία διατυπώνεται η άποψη ότι το προαναφερόμενο «ρέμα» αποτελεί «δρόμο», ενδεχομένως οδηγήσει ή έχει ήδη οδηγήσει στη χορήγηση οικοδομικών αδειών σε ακίνητα έχοντα πρόσωπο μόνο στον εν λόγω «δρόμο», το οποίο αντίκειται στις ισχύουσες πολεοδομικές διατάξεις σε περίπτωση που πρόκειται για ρέμα.

- Από την έκθεση αυτοψίας της Δ/σης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης της Γενικής Διεύθυνσης Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, αφ' ενός δεν καθίσταται αντιληπτή με σαφήνεια η υφιστάμενη κατάσταση, αφετέρου δεν αποδεικνύεται η ύπαρξη ή μη ρέματος ή κλάδου αυτού εντός της ιδιοκτησίας *****, πράγμα το οποίο μπορεί να γίνει μόνο με χρήση τοπογραφικών διαγραμμάτων, ιστορικών στοιχείων και αεροφωτογραφιών. Εξάλλου η πεδινή κοίτη ρέματος, στο τμήμα που δεν είναι σαφώς καθορισμένο και τεχνητά διαμορφωμένο, ενδέχεται να μεταβληθεί ή να

μετακινηθεί, με ή χωρίς παρέμβαση, λαμβάνοντας υπόψη και το γεγονός ότι λόγω της κατασκευής του φράγματος η πιθανότητα τόσο των πλημμυρικών φαινομένων αλλά και της φυσικής απορροής κατάντη αυτού έχει μειωθεί στο ελάχιστο. Σχετικά με την εν λόγω έκθεση αυτοψίας επισημαίνονται τα εξής:

- Περιγράφει απλά τη διαμορφωμένη υφιστάμενη κατάσταση.
- Δεν συνοδεύεται από κάποιο τοπογραφικό ή έστω σκαρίφημα επί του οποίου να σημειώνεται η θέση των εν λόγω φωτογραφιών.
- Αναφέρεται σε χώρο που «οδηγεί στο φράγμα» και «που δι' αυτού οδηγούνται τα νερά της βροχής στη θάλασσα». Ωστόσο, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα και με το άρθρο 9 παρ. 16 του Κτιριοδομικού Κανονισμού 3046/304/30-1/3-2-1989 (ΦΕΚ 59 Δ') «...ρέμα είναι κάθε φυσική διαμόρφωση του εδάφους σε αποδέκτη και αγωγό των νερών της βροχής ...και εξυπηρετεί την απορροή τους προς άλλους μεγαλύτερης χωρητικότητας αποδέκτες...(ποτάμια, λίμνες, θάλασσα κ.λ.π.) που βρίσκονται σε χαμηλότερες στάθμες....»
- Δεν διευκρινίζεται τελικά, τουλάχιστον με τα στοιχεία της εν λόγω αυτοψίας, αν ο «χώρος» που «οδηγεί στο φράγμα» διέρχεται μέσα από το κτήμα της κυρίας *****.
- Δεδομένου ότι στην περιοχή απολήγει ο χειμάρρος των Καταπόλων, επί του οποίου η Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν. Α. Κυκλάδων κατασκεύασε το σημαντικό (για τα μεγέθη της Αμοργού) φράγμα των Καταπόλων, δεν διευκρινίζεται αν ο «χώρος» που «οδηγεί στο φράγμα» και που στη συνέχεια «...επικοινωνεί (συγκοινωνεί) με το ρέμα που είναι παράλληλο με το δρόμο προς ΜΙΝΩΑ...», ταυτίζεται με την κοίτη του εν λόγω χειμάρρου.
- Αυτό που διακρίνεται, από τις φωτογραφίες που επισυνάπτονται χωρίς να συνοδεύονται από κάποιο σκαρίφημα επί του οποίου να σημειώνεται η θέση λήψης, είναι ότι ο εν λόγω «χώρος» «που δι' αυτού οδηγούνται τα νερά της βροχής στη θάλασσα» και που «οδηγεί στο φράγμα» είναι στρωμένος με σκυρόδεμα, ενώ σε προγενέστερες φωτογραφίες, του έτους 2002 που είχε προσκομίσει η αναφερόμενη και του έτους 2003 που απέστειλε η Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α. Κυκλάδων, ως συνημμένες στο με αρ. πρωτ. 1615/17-9-2003 έγγραφό της, ο «χώρος», εάν βέβαια ταυτίζονται οι δύο «χώροι», είναι χωμάτινος.

• Ο Συνήγορος του Πολίτη, παρά τη σχετική δέσμευση του Διευθυντή της Γενικής Δ/σης Περιφέρειας, δεν έλαβε τεκμηριωμένη μελέτη, βασισμένη σε ιστορικά στοιχεία βάση των οποίων θα αποδεικνύεται η ύπαρξη ή μη ρέματος ή κλάδου αυτού εντός της ιδιοκτησίας *****.

• Μέχρι στιγμής δεν προκύπτει ότι προωθήθηκε η οριοθέτηση της απομένουσας κοίτης του ρέματος των Καταπόλων

• Η μη οριοθέτηση και διαφύλαξη της εναπομείνουσας κοίτης του χειμάρρου των Καταπόλων, η οποία αποτελούσε και αποτελεί τη φυσική δίοδο των υδάτων, ενδεχομένως οδηγήσει σε σταδιακή εξαφάνιση της κοίτης δεδομένου ότι η περιοχή είναι πεδινή και τα πλημμυρικά φαινόμενα μειωμένα. Αυτό θα έχει ως συνέπεια την ανάγκη εκτέλεσης αντιπλημμυρικών έργων για την προστασία της περιοχής από έντονα καιρικά φαινόμενα.

Δ) ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Εν όψει των ανωτέρω, κρίνεται αναγκαία:

- Η εκπόνηση εμπειριστατωμένης μελέτης η οποία θα διευκρινίσει οριστικά τη θέση της κοίτης του ρέματος των Καταπόλων, αν αυτή ταυτίζεται ή όχι με το χώρο που «οδηγεί στο φράγμα» ή/και με το δρόμο που συνδέει τα Κατάπολα με τη Μινώα και τις Λεύκες, όπως εμφανίζεται στην υπ' αρ. 235/2004 απόφαση του Δ.Σ. Αμοργού, καθώς και εάν ρέμα ή κλάδος αυτού διέρχεται από την ιδιοκτησία της κ. *****.
- Η Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α. Κυκλάδων, σε κάθε περίπτωση να προχωρήσει και να ολοκληρώσει την οριοθέτηση της απομένουσας κοίτης του ρέματος των Καταπόλων, ώστε να διαφυλαχθεί και να εξασφαλιστεί ο κοινόχρηστος χαρακτήρας της έστω και αν λόγω της κατασκευής του φράγματος η πιθανότητα εμφάνισης πλημμυρών έχει μειωθεί στο ελάχιστο.
- Η ανάκληση της υπ' αρ. 235/2004 απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου, το οποίο όπως προαναφέρθηκε είναι αναρμόδιο να λάβει απόφαση τέτοιου περιεχομένου, ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα έκδοσης πράξεων της διοίκησης τα οποία αντίκεινται στις ισχύουσες διατάξεις (χορήγηση οικοδομικών αδειών σε ακίνητα έχοντα πρόσωπο μόνο στον εν λόγω «δρόμο», το οποίο αντίκειται στις ισχύουσες πολεοδομικές διατάξεις σε περίπτωση που πρόκειται για ρέμα).

Εν αναμονή της απαντήσεώς σας, είμαστε στη διάθεσή σας για οποιοσδήποτε συμπληρωματικές πληροφορίες.

Με τιμή

Χρύσα Χατζή
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση:

1) Κύριο Δήμαρχο Αμοργού
Δημαρχείο
Αμοργός

2) Κύριο Γενικό Διευθυντή
Γενική Δ/ση Περιφέρειας

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου
Επτανήσου 35
84100 Σύρος

3) Κύριο Διευθυντή Τεχνικών Υπηρεσιών
Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση
Κυκλάδων
841 00 Ερμούπολη
Σύρος

4) Κυρία ****